

Research Article

**The History of Compilation and the Place of the Book of
Common Prayer in the Protestantism in Christianity and the
Place and Dignity of Prayers and Rituals in Islam**

Mansoureh Nejatnia¹

Bakhsh Ali Ghanbari²

Mohammad Reza Adli³

Received: 08/11/2022

Accepted: 13/11/2022

Abstract

The Book of *Common Prayer* is the short title of a number of prayer books that are read as sources of prayer in Christian churches, including the Anglican Communion, and have a high position in Christian religions. The original prayer book of the Anglican Communion was published in England in 1549 in the reign of King Edward VI. This book, which is the product of the reformation of the Church of England after breaking the relationship with the Church of Rome, was able to find an important place in this church. During the Reformation, it was first formally compiled by Thomas Cranmer, Archbishop of Canterbury, and evidence of Protestant theology can be seen throughout the book. The unique reception of

1. PhD student of religions and mysticism. parsouya@yahoo.com.
2. PhD in Religions and Mysticism, Associate Professor of Central Tehran Islamic Azad University, Faculty member of Islamic Azad University of Religions and Mysticism (Corresponding Author).bbqarar@yahoo.com.
3. PhD in Religions and Mysticism, Associate Professor of Central Tehran Islamic Azad University, Faculty member of Islamic Azad University of Religions and Mysticism, director of the Department for Religions and Mysticism of Central Tehran Azad University. mod_adli@yahoo.com.

* Nejatnia, M., Ghanbari, B., & Adli, M.R. (1401 AP). The History of Compilation and the Place of the Book of *Common Prayer* in the Protestantism in Christianity and the Place and Dignity of Prayers and Rituals in the Islam, *Biannual Journal of Jurisprudential Principles of Islamic Law*, 15(30), pp. 22-46. Doi: 10.30495/jjil.2022.70306.1610.

Christians due to the easy access of the religious rulings and laws included in this book, encourages every Christian to perform ceremonies, prayers and other religious and obligatory matters. This book, along with the Bible, while playing a prominent role, shows the rituals of Christianity in it more clearly. In Islam, religious rites, considering the rich resources evident in it and including all the parts of Islamic jurisprudence which are derived from the Quran and the teachings of the great Prophet of Islam, are recommended to every Muslim as constructive and enlightening guidelines.

Keywords

Book of Prayer, Christianity, Anglican, Cranmer, Islam, The Quran.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقاله پژوهشی

**تاریخچه تدوین و جایگاه کتاب دعای مشترک در مذهب پروتستان
از مسیحیت و جایگاه و منزلت ادعیه و شعائر در دین اسلام**

منصوره نجات‌نیا^۱ بخشعلی قنبری^۲ محمدرضا عدلی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۲۲

چکیده

کتاب دعای مشترک، عنوان کوتاه تعدادی از کتب ادعیه است که در کلیساهای مسیحیت، از جمله کلیسای انگلیکن به عنوان منابع نیایش خوانده می‌شوند و در مذاهب مسیحیت از جایگاه بالایی برخوردارند. کتاب دعای اصلی مذهب انگلیکن در سال ۱۵۴۹ در دوران ادوارد ششم در انگلستان منتشر شد. این کتاب که محصول اصلاحات کلیسای انگلیس پس از قطع رابطه با کلیسای رم است، توانست جایگاهی مهم در این کلیسا بیابد. در دوران اصلاحات، برای اولین بار توماس کرانمر اسقف اعظم کلیسای کنتربری، آن را نگارش رسمی کرد که شواهدی از الهیات پروتستانی در سراسر کتاب قابل مشاهده است. استقبال بی نظیر مسیحیان به دلیل دسترسی آسان احکام و شرایعی که در این کتاب گنجانده شده، هر فرد مسیحی را برای انجام مراسم، به ادعیه و دیگر امور دینی و تکلیفی ترغیب می‌کند. این کتاب در کنار کتاب مقدس، ضمن

۱. دانشجوی دکتری ادیان و عرفان. parsouya@yahoo.com

۲. دکتری تخصصی ادیان و عرفان، دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی ادیان و عرفان(نویسنده مسئول). bbqarar@yahoo.com

۳. دکتری تخصصی ادیان و عرفان، دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی، مدیر گروه ادیان و عرفان دانشگاه آزاد تهران مرکزی. mod_adli@yahoo.com

* نجات‌نیا، منصوره؛ قنبری، بخشعلی و عدلی، محمدرضا. (۱۴۰۱). تاریخچه تدوین و جایگاه کتاب دعای مشترک در مذهب پروتستان از مسیحیت و جایگاه و منزلت ادعیه و شعائر در دین اسلام. فصلنامه علمی - تخصصی مبانی فقهی حقوق اسلامی، ۱۵(۳۰)، صص ۲۲-۴۶.
Doi: 10.30495/jijl.2022.70306.1610

ایفای نقشی برجسته، شعائر مسیحیت را در آن روشن تر به نمایش می‌گذارد. در اسلام نیز شعائر دینی با توجه به منابع غنی مشهود در آن و همهٔ بخش‌های اصول فقهی اسلام که برگرفته از قرآن و تعالیم پیامبر بزرگ اسلام است را دربر می‌گیرد، دستورالعمل‌هایی سازنده و روشنگرانه برای هر فرد مسلمان توصیه شده است.

کلیدواژه‌ها

کتاب دعا، مسیحیت، انگلیکن، کرانمر، اسلام، قرآن.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مذهب انگلیکن در میان مذاهب مسیحی جایگاه ویژه‌ای دارد، طوری که در طول سالیان متمادی از مذهب پروتستان جدا شده و هم‌اکنون به‌عنوان مذهب چهارم مسیحیت شناخته می‌شود. این مذهب با نهضت اصلاحی تئودور^۱ (انگلیکن) پایه‌گذاری شد. کلیسای انگلیکن عنوان رسمی کلیسای ملی انگلستان است؛ یعنی همهٔ کلیساهایی که سراسقف کتربری^۲ را به‌عنوان رهبر معنوی کلیسا پذیرا بوده و به اصول ایمانی این کلیسا وفادار می‌باشند.

کلیسای انگلیکن با خلق و خوی مردم انگلستان که محافظه‌کار و محتاط هستند، کاملاً سازگار است و به همین دلیل، این کلیسا را هم می‌توان کاتولیک^۳ و هم پروتستان^۴ نامید. نکته مهمی که این مذهب را از سایر مذاهب مسیحی متمایز می‌سازد کتاب دعای کرانمر^۵ است که تاریخ شگفت‌انگیزی دارد. کتاب دعا در همه مذاهب مسیحیت جایگاهی خاص دارد و البته در مواردی این کتب ادعیه از متن مقدس اخذ می‌شوند و چیزی به آنها افزوده نمی‌شود.

طبق آنچه گفته شد، کتب ادعیه گزیده‌هایی از کتاب مقدس را در بر دارند، اما در برخی از فرقه‌ها و مذاهب، این کتب ادعیه ضمن دربرداشتن بخش‌هایی از کتاب مقدس، اضافاتی نیز دارد که می‌تواند به آن هویت مستقل دهد. کتاب دعای انگلیکن از آن جمله است. این کتاب در مذهب انگلیکن، روندی پرفرازونشیب داشته که نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه کتاب مذکور در سراسر تاریخ انگلیکن است. این کتاب را کشیش عالی‌رتبه‌ای به نام توماس کرانمر، ویرایش و تنظیم کرده و از بدو پیدایش آن، بر دامنه اختلافات میان متولیان انگلیکن در دوره‌های مختلف افزوده شده است. آنها گاه کتاب را ارج می‌نهادند و

1. Theodore Anglican Reform Movement.
2. Archbishop of Canterbur.
3. Catholic.
4. Protestant.
5. Thomas Cranmer.

از اعتبار بالایی برخوردار بود و گاه آن را تحریف شده می‌دانستند و حتی مؤلف آن را نیز مجازات می‌کردند که همه نشان از اختلاف نظرهای فاحش در طول تاریخ پرفرازونشیب کتاب دعای انگلیکن است، اما استقبال بی نظیر پیروان آن کاملاً مشهود است.

از طرفی، در متون اسلامی نیز احکام و شریعت در کنار کتاب آسمانی قرآن برجسته و مورد توجه است. اصول دینی اسلام برگرفته از این کتاب آسمانی است و ضوابطی که در آن قید شده، از جمله موارد مهم تکلیفی هر مؤمن معتقد به آیین اسلام است. راغب اصفهانی در کتاب مفردات القرآن بیان می‌دارد: منظور از «الشرع» راهی روشن و واضح است: شَرَعْتُ لَهُ طَرِيقًا؛ یعنی راهی را برای او تبیین کردم و چنین راهی را شَرِع، شَرِع و شریعه نامیده‌اند.

در مجله فقه اهل بیت علیهم‌السلام مراد از شریعت در اصطلاح فقها، مجموعه احکام شرعی است که خداوند آن را برای بندگان خود سنت قرار داده و از طریق پیامبران ابلاغ گردیده و در بردارنده احکامی است که اولاً رابطه انسان را با خودش و ثانیاً رابطه او را با پروردگارش و ثالثاً رابطه او را با هموعانش تنظیم می‌کند. در فرهنگ فقه، مطابق مذهب اهل بیت علیهم‌السلام قرآن و سنت، دو منبع اصلی شریعت‌اند که مجتهدان برای به دست آوردن احکام و تکالیف شرعی به آن دو رجوع می‌کنند.

در بخش مسیحیت مقاله، مطالبی مستقل به زبان فارسی منتشر نشده است، اما آثاری به قلم نویسندگان مختلف به زبان انگلیسی به نگارش درآمده که موارد زیر بخشی از آنهاست: کتاب دعای مشترک، جیمز وود^۱، اکتبر ۲۰۱۲؛ کتاب دعای مشترک، اولین کتاب دعای ادوارد ششم نامیده می‌شود، مورگان دیکس^۲ مارس ۲۰۱۹؛ جلد سخت کتاب دعای مشترک، تی کرانمر^۳، آوریل؛ کتاب دعای مشترک، دانشگاه آکسفورد، نوامبر ۱۹۹۳؛ کتاب دعای مشترک انگلیسی، دانشگاه آکسفورد، آوریل ۱۹۹۷، کتاب دعا مشترک و مطالعات مذهبی، نشر کلیسا ژانویه ۲۰۰۰.

1. Jameswood.
2. Morgan Dix.
3. T. Cranmer, Avria.

سؤالاتی که در این مورد مطرح است عبارت‌اند از:

۱. تاریخچه شکل‌گیری و تصویب کتاب دعای مشترک مسیحیت در چه دوره‌ای بوده است؟

۲. چالش‌های پیش رو در طول سال‌های متمادی چه تغییر و تحولاتی را بر شریعت رقم زده است؟

۳. دلایل قابل‌توجه اسلام در تدوین احکام و شرایع اسلام چه هستند؟
مقاله حاضر، روشنگری میان دو شریعت از دو دین مختلف را مطرح می‌کند که با توجه به تشابهات موجود از دو دین مختلف، جزئیات مهمی قابل‌توجه است. مطالب ارائه‌شده، حاصل بازخوانی منابع موثق متفکران و تحلیل‌گران حوزه اندیشه مسیحیت و اسلام است که در این زمینه موردتحقیق و بررسی قرارگرفته است.

پیشینه کتاب دعای مشترک

کتاب دعای مشترک، یکی از تعداد کتاب‌دعاهای مرتبطی است که در مراسم عشای ربانی کلیسای انگلیکن و سایر کلیساهای مسیحی از لحاظ تاریخی مرتبط با انگلیکنیسم استفاده می‌شود. کتاب اصلی که در سال ۱۵۴۹ در زمان سلطنت ادوارد ششم^{۹۱} پادشاه انگلستان منتشر شد، حاصل اصلاحات انگلیسی پس از جدایی از کلیسای روم بود.

اثر ۱۵۴۹ اولین کتاب دعا بود که شامل اشکال کامل خدمات، برای عبادت روزانه و یکشنبه به زبان انگلیسی بود که شامل دعای صبح، نماز مغرب، نماز جماعت و دعای عشای ربانی، همچنین خدمات گاه‌گاه و دستورات برای غسل تعمید، تأیید، ازدواج - دعاهایی که باید با بیماران خوانده شود - و مراسم تشییع را به‌طور کامل و مناسب بیان می‌کند. در این کتاب همچنین مقدمه‌ها، مجموعه‌ها و خوانش‌های انجیل برای مراسم یکشنبه جهت عشای ربانی، قرائت عهد عتیق و عهد جدید برای دعاهای روزانه

1. Edward VI.

در قالب نموداری مشخص شده است (Careless, Sue (2003), p. 26). کتاب ۱۵۴۹ به زودی با تجدیدنظر اصلاح شده تر در سال ۱۵۵۲ با همان تحریریه توماس کرانمر، اسقف اعظم کاتربری فقط برای چند ماه مورد استفاده قرار گرفت؛ زیرا پس از مرگ ادوارد ششم در سال ۱۵۵۳، خواهر ناتنی او مری اول^۱ عبادت کاتولیک رومی را بازسازی کرد. مری در سال ۱۵۵۸ درگذشت و در سال ۱۵۵۹، الیزابت اول^۲ کتاب ۱۵۵۲ را با تغییراتی دوباره معرفی کرد تا برای عبادت کنندگان و روحانیون تفکر سنتی قابل قبول باشد.

در سال ۱۶۰۴، جیمز اول^۳ دستور داد تا تغییرات بیشتری را اعمال کند که مهم ترین آنها افزودن بخشی به آئین های مقدس بود. به دنبال وقایع پرفرازونشیب و جنگ داخلی انگلیس، تجدیدنظر ساده دیگری در سال ۱۶۶۲ صورت گرفت و منتشر شد.^{۱۳۴} آن نسخه به عنوان کتاب دعای رسمی کلیسای انگلستان باقی ماند. در این جابجایی های مختلف، کتاب دعای مشترک با تغییرات محلی در کلیساهای داخل و خارج از مراسم عشاء ربانی انگلیکن در بیش از ۵۰ کشور و ۱۵۰ زبان مختلف مورد استفاده قرار می گیرد (Careless, Sue 2003, p. 23).

در بسیاری از این کلیساهای، کتاب دعای ۱۶۶۲ معتبر باقی ماند و کتاب های دعای سنتی انگلیسی زبان لوتری^۵، متدیست^۶ و پروتستان از کتاب دعای رایج وام گرفته شد. مراسم ازدواج و تدفین راه خود را به آئین های مذهبی دیگر و به زبان انگلیسی باز کرد؛ مانند نسخه پادشاه جیمز، کتاب مقدس و آثار شکسپیر^۷، کلمات و عبارات بسیاری از کتاب دعای رایج، وارد زبان شده بود. نام کامل کتاب دعای مشترک سال ۱۶۶۲، کتاب دعای مشترک

1. Mary I.

2. Elizabeth I.

3. James I.

۴. کلیسای انگلستان (۱۶۶۲)، کتاب دعای مشترک، لندن: کتابخانه Everyman (انتشار ۱۹۹۹).

5. Luther.

6. Methodist.

7. Shakespeare.

و مدیریت مقدسات و سایر آداب و تشریفات کلیسا است. از کاربردهای کلیسای انگلستان باید به مزامیر داوود^۱ نیز اشاره کرد. نحوه انتصاب و تقدیس اسقفان، کشیشان، و شماس‌ها نیز در آن آمده است.^۲

تاریخچه

اشکال عبادت محلی در کلیسای اواخر قرون وسطی در انگلستان که از آیین رومی لاتین پیروی می‌کرد، متفاوت بود. رایج‌ترین شکل در جنوب انگلستان، یعنی سالزبری بود (مناسک مذهبی لاتین است که در کلیسای جامع سالزبری توسعه یافت و از اواخر قرن یازدهم تا اصلاحات انگلیسی استفاده می‌شد).^۳ باین حال، هیچ کتاب واحدی وجود نداشت. خدماتی که توسط کتاب دعای مشترک ارائه می‌شد را می‌توان در عشای ربانی، تشریفات دفاتر روزانه، دفاتر راهنما، خدمات غسل تعمید، ازدواج، تدفین و مناسب اسقف، تأیید انتصاب و غیره یافت (Harrison, D.E.W.; Sansom, Michael C (1982) p. 29) نتایج رضایت‌بخش مناسک به زبان انگلیسی، اغلب توسط توماس کرانمر، اسقف اعظم کلیسای کاتربری انجام شد که محتاطانه در سلطنت هنری هشتم^۴ (۱۵۰۹-۱۵۴۷) و سپس به‌طور اساسی‌تر در زمان پسرش ادوارد ششم (۱۵۴۷-۱۵۵۳) اجرایی شد.

ارتباط‌های کرانمر با اصلاح‌طلبان از اروپای قاره‌ای به تغییر دیدگاه او کمک کرد (MacCulloch 1996, p. 60). پندونیاپش از اولین مراسم انگلیسی‌زبان کلیسای انگلستان بوده که دیدگاه‌های تغییر یافته او بود. این ترجمه‌ای صرفاً از لاتین نبود، بلکه با کاهش شدید جایگاه مقدسین، ویژگی پروتستانی آن را نمایان‌تر می‌کرد (Procter, F; Frere, W H (1965), p. 31). کتاب پند و نیایش که در سال ۱۵۴۴ منتشر شد تا حد زیادی از کتاب نیایش مارتین لوتر و عهد

1. Psalms of David.

۲. کتاب دعای مشترک و سازمان مقدسات.. دانشگاه ییل. بازیابی در ۱۱ دسامبر ۲۰۱۷ - از طریق کتابخانه کتاب و نسخ خطی کمیاب Beinecke.

3. Sandon, Nicholas از گروه موزیک آنلاین (۲۰۰۱). سالزبری، استفاده از گروه موزیک آنلاین Nicholas Sandon.

4. Henry VIII.

جدید مایلز کاوردیل^۱ وام گرفته شد و تنها خدمتی بود که ممکن است برای یک فرد پروتستانی در نظر گرفته شود و سرانجام در طول عمر هنری هشتم به پایان رسید.

کتاب دعای ۱۵۴۹

تنها پس از مرگ هنری هشتم و به قدرت رسیدن ادوارد ششم در سال ۱۵۴۷، در بازنگری کتب دعا تسریع شد (Jeanes, Gordon, (2006), p. 23). با وجود مخالفت محافظه کاران، مجلس قانون یکنواختی را در ۲۱ ژانویه ۱۵۴۹ تصویب کرد و کتاب دعای مشترک که به تازگی مجاز شده بود باید تا روز ویتساندی^۲ - نامی است که در بریتانیا و در سراسر جهان در میان کاتولیک‌ها، انگلیکن‌ها و متدیست‌ها استفاده می‌شود - برای روز بزرگ مسیحیت پنطیکاست^۳ یکشنبه هفتم پس از عید پاک است که یادآور نزول روح القدس بر شاگردان مسیح است که در ۹ ژوئن مورداستفاده قرار می‌گرفت. همچنین یک تقویم و یک واژه‌نامه در آن وجود داشت؛ به این معنا که کتاب مقدس و مزامیر تنها کتاب‌هایی بودند که یک کشیش نیاز داشت (Ibid p. 26-27). کتاب دعا ارائه کننده تغییر عمده‌ای در الهیات انگلستان به سمت پروتستانیسیم بود. نگرانی‌های اعتقادی کرانمر را در اصلاح نظام مند منابع اولیه برای حذف هر ایده‌ای که به شایستگی انسان برای نجات یک فرد کمک می‌کند، می‌توان مشاهده کرد (MacCulloch, Diarmaid (1996), p. 418). آموزه‌های توجیه با ایمان و جبر در الهیات کرانمر متمرکز بود. این آموزه‌ها در سراسر کتاب دعا پنهان است و تاییدی مهم برای درک او از مقدسات در بر داشتند. فقط برگزیدگان نشانه‌های فیض و رستگاری را دریافت می‌کنند (Jeanes, Gordon (2006), p. 30). در مراسم عشای ربانی بسیاری از ساختارهای قرون وسطایی حفظ شد، محراب‌های سنگی باقی ماند و روحانیون همچنان لباس‌های سنتی بر تن داشتند و سروده‌ها با هماهنگی و مدیریت کشیش‌های بخش اجرا می‌شد (Moorman, John R. H. (1983), p. 26). با توجه به شرایط موجود اولین کتاب دعا یک

1. Miles Cordell.

2. Whitsand.

3. Pentecost.

انحراف از عبادت سنتی بود؛ زیرا تقریباً همه چیزهایی را که تا آن زمان برای ایجاد تقوای عشای ربانی اهمیت داشت، حذف کرد (Duffy, Eamon (2005), , pp. 464-466). اولویت پروتستان‌ها این بود که تعالیم کاتولیک رومی را که از موارد مهم آن مراسم عشای ربانی بود (قربانی برای خداوند یا قربانی صلیب) را با تعالیم پروتستانی که شامل خدمات شکرگزاری و ارتباط معنوی با مسیح است جایگزین شود (Moorman, John RH1983, p. 27). کرانمر تأکید بر مراسم نان و شراب تقدیس شده و ستایش عشای ربانی را ممنوع کرد و آن را قرون‌وسطایی می‌دانست (MacCulloch 1996, p.342- 392). بسیاری از خدمات دیگر تا حدودی تغییر کردند. کرانمر مراسم غسل تعمید خود را بر اساس خدمات مارتین لوتر پایه‌گذاری کرد که ساده‌سازی آیین طولانی و پیچیده قرون‌وسطی بود (Jeanes 2006, p. 33-34).

کتاب دعای کرانمر در سال ۱۵۵۲

کتاب ۱۵۴۹ از ابتدا فقط به‌عنوان یک ضرورت موقت در نظر گرفته شده بود (MacCulloch 1996, p. 411). کتاب جدید در سال ۱۵۵۲ به شکلی صحیح و کامل انتشار یافت و ضمیمه‌های قبلی هم در آن گنجانده شد (Procter & Frere 1965, p. 71). سیاست اصلاحات تدریجی به‌مرور آشکار شد و عبادات بیشتری از کاتولیک رومی حذف شده بود؛ زیرا آموزه‌ها در سال ۱۵۴۹ به‌طور چشمگیری تغییر کرده بودند؛ بنابراین، در مراسم عشای ربانی، واژه‌های «دین» و «محراب» از بین رفت. نماز عشای ربانی به دو قسمت تبدیل شد نان و شراب و دعای تقدیم (اشاره به تقدیم «قربانی ستایش و سپاس») بسیار تغییر کرد و به‌صورت اختیاری در دعایی دیگر جایگزین شکر شد.

کرانمر مراسم عشای ربانی سال ۱۵۴۹ را تفسیری نادرست و محافظه‌کارانه می‌دانست که در نتیجه، او در سال ۱۵۵۲ مراسم تقدیس و عشای ربانی را به‌طور کامل در یک آیین واحد، ادغام کرد. کرانمر در آیین کتاب دعای دوم اطمینان حاصل کرد که هیچ ابهام یا همراهی احتمالی با فداکاری وجود نخواهد داشت. دعای تقدیس با واژگانی مناسب به پایان می‌رسد. در کتاب ۱۵۵۲، ستایش و شکرگزاری در دعای تسبیح پس از مراسم عشای ربانی اختیاری شد، اما او در نظر داشت کتاب دعا برای گسترده‌ترین

طیف اعتقادات در مراسم عشای ربانی اصلاح شود (MacCulloch 1996, p. 615).

در همان زمان، کرانمر در نظر داشت بخش‌های تشکیل‌دهنده جمع‌آوری‌شده در مناسک جمع‌آوری شود و کتاب دعا به‌طور قابل‌تشخیصی از اشکال و عناصر سنتی کاتولیک مشتق شده باشد (Spinks, Bryan D. (1999), p. 187). تداوم ناهماهنگی‌ها در میان انگلیکن‌ها با موضوعات کلی دین و کتاب دعا، جایگاهی برای بحث در بین پیوریتن‌ها^۱ فراهم آورد و در قرن نوزدهم با قضاوت گورهام^۲ و در سال ۱۸۴۷ نگرشی دوباره بر غسل تعمید، مانعی در از هم پاشیدن ساختار اعتقادی انگلیکن‌ها شد.

الگوی کلی خواندن کتاب مقدس در نسخه ۱۵۴۹ حفظ شد، اما با این تفاوت که قرائت‌های متمایز عهد عتیق و جدید اکنون برای نماز صبح و عصر در روزهای خاص عید مشخص شده بود. پس از انتشار کتاب دعا در سال ۱۵۵۲، یک آغاز تجدیدنظر شده‌ی دیگری صورت گرفت و موجب انتشار مجدد آن در سال ۱۵۵۳ شد (MacCulloch 1996, p. 510).

کتاب دعا و سلطنت مری اول

کتاب ۱۵۵۲ فقط برای مدت کوتاهی مورد استفاده قرار گرفت؛ زیرا ادوارد ششم در تابستان ۱۵۵۳ درگذشت و پس از آن مری اول به سلطنت رسید. مری ابتدا اتحاد با کلیسای رم را در دستور کار قرار داد. تلاش برای بازگرداندن کلیسای انگلیسی به وابستگی رومی‌اش، مراسم عشای ربانی لاتین دوباره برپا شد. محراب‌ها، ارتباط‌ها و مجسمه‌های قدیسان بازسازی شدند. کرانمر به دلیل اصلاحات انگلیسی با سوزاندن در آتش در ۲۱ مارس ۱۵۵۶ مجازات شد. با این حال، کتاب ۱۵۵۲ زنده ماند. پس از مرگ مری در سال ۱۵۵۸، این کتاب به منبع اصلی کتاب دعای رایج سلطنت الیزابت تبدیل شد (Maxwell, William (1965), p. 5). در نتیجه، هنگامی که الیزابت اول تسلط کلیسای اصلاح‌شده انگلستان را مجدداً تأیید کرد،

1. Puritans.
2. Gourham.

تعدادی قابل توجه از مؤمنین پروتستان باقی ماندند که با کتاب دعای مشترک دشمنی داشتند.

کتاب دعای ۱۵۵۹

کتاب دعای تحت نظارت الیزابت اول، قوی‌تر از کلیسای اصلاح‌شده ارائه شد و کتاب ۱۵۵۲ که یک شاهکار ساختاری یک الهیات بود در سال ۱۵۵۹ مجدداً منتشر شد، اما تغییرات جزئی بود (Procter & Frere 1965, p. 94). آموزه‌های کتاب دعا و موارد سی‌ونه‌گانه دینی که در سال ۱۵۵۹ بیان شد، چهره‌ی اعتقادی انگلیکن‌ها را به نمایش می‌گذاشت که هدایت‌کننده همدیگر بود. راه میانه‌ای نیز بین لوترانیسم و کالوینیسم^۱ بود که ماهیت محافظه‌کارانه این تغییرات بر این واقعیت تأکید می‌کند (Starkey, David (2001), p. 284). پس از این ابداعات، اشکال جدید عبادات انگلیکن‌ها چندین دهه طول کشید تا در میان پیروان مقبولیت پیدا کند. با این حال در آغاز قرن هفدهم، برخی از الهی‌دانان برجسته انگلیسی تلاش کردند تفاسیر سنتی کاتولیک را در متون دینی وارد نمایند، حتی اگر تفسیرهایی برای پشتیبانی از آن نبود. کرانمریک مفسر عبادی بسیار فصیح بود. او خوب می‌دانست که مراسم عشای ربانی از اواسط قرن دوم به‌عنوان هدیه‌ای از جانب کلیسا به خداوند تلقی می‌شد، اما او این قربانی را در عین فشارها و محکومیت‌های واردشده به خود را حذف کرد. (Jones, Cheslyn, p. 104)

بدین ترتیب، حرکت‌های انگلیکن‌ها در جنبش آکسفورد در اواسط قرن نوزدهم و به دنبال آن، تجدیدنظرهای قرن بیستم به ثمر نشست. کلیسای انگلستان تلاش کرد تا با آموزه‌های عشای ربانی کرانمر و بازگرداندن آن به کلیسا، با آموزه‌های پیش از اصلاحات مقابله کند (Ibid pp. 106–109). حرکت دیگر، زیورآلات مربوط به لباس روحانیت هنگام برگزاری مراسم بود و ممنوعیت برداشته شده بود که در سال دوم سلطنت ادوارد ششم را مجاز دانسته شده بود. این اجازه به کشیش‌های سنتی‌تر آزادی عمل می‌داد تا لباس‌هایی را

1. Lutheranism and Calvinism.

که برای جشن‌های مذهبی مناسب است را حفظ کنند (MacCulloch 1996, p. 528). تعداد اندکی از کشیش‌ها در ابتدا توسط اسقف‌ها مجوز تبلیغ را دریافت می‌کردند. مراسم یکشنبه‌ها می‌بایست به همراه خواندن یکی از موعظه‌های کرانمر باشد (Chapman, Mark (2006), p.29). موسیقی بسیار ساده شده بود و تمایز اساسی از یک‌سو، عبادت محلی که در آن فقط مزامیر خوانده می‌شد و از سوی دیگر، عبادت در کلیساهایی با آلات موسیقی ایجاد شد (Procter & Frere 1965, p. 125). بین مهر و موم‌های ۱۵۴۹ و ۱۶۴۲، تقریباً ۲۹۰ نسخه از کتاب دعا انتشار یافت و پیش از پایان جنگ داخلی در انگلیس در سال‌های (۱۶۴۲-۱۶۵۱) و معرفی کتاب دعا در سال ۱۶۶۲، حدود نیم میلیون کتاب دعا در گردش بوده است (Maltby, Judith (1998), p. 24).

تغییرات کتاب دعا در سال ۱۶۰۴

پس از مرگ الیزابت در سال ۱۶۰۳، کتاب سال ۱۵۵۹ از سوی اسقف استفان گاردینر،^۱ توهین‌آمیز تلقی شده بود و نهایتاً به‌عنوان کتاب دعا رسمی تلقی شد. جیمز اول پس از الحاق کتاب، اجلاس دادگاه همپتون^۲ را در سال ۱۶۰۴ معین کرد جلسه اسقف‌ها و بزرگان پیوریتن که آغازگر نسخه معتبر پادشاه جیمز، کتاب مقدس بود. خلوص آموزه‌ها، ابزار حفظ آنها، حکومت کلیسا و کتاب دعای مشترک و مواردی چون تائید، صلیب در غسل تعمید، تعمید خصوصی، زانو زدن و قرائت نوشته‌های آپوکریف^۳ همه مورد بررسی قرار گرفتند (Procter & Frere 1965, pp. 138-140). نهایتاً ایجاد تغییرات به نشست کوچکی از اسقف‌ها و شورای خصوصی محول شد و به همراه تنظیم جزئیات برای خانواده سلطنتی نیز بود، تغییر داده شد و بخش اعظم آن به کتاب مقدس اضافه شد.

تغییراتی که بدان اشاره شد با شرحی مفصل توسط پادشاه جیمز، در استفاده از

1. Gardiner.
2. Hampton Court.
3. Apocrypha.

اختیارات خود تحت شرایط قانون یکنواختی و برتری در سال ۱۵۵۹ صادر و اعمال شد (Ibid, 1965, pp. 140-143). سلطنت چارلز اول (۱۶۲۵-۱۶۴۹) تغییری اساسی در صحنه مذهبی به وجود آورد؛ آن‌هم به دلیل برتری خود بر کلیسای تفوق یافت تا بر ترویج سبک خاص خود در پادشاهی مقدس استفاده کند که این مورد یک انحراف بسیار قابل توجه در صدسال اول کلیسای اصلاح‌شده اولیه انگلستان بود. او مجلس و کلیسای اصلاحات را زیر سؤال برد.

درخواست‌های پیوریتین‌ها برای حذف کتاب دعای اسقفی منجر به ناآرامی‌هایی در بسیاری از مکان‌ها بود و درنهایت، خواستار انتشار سازمان‌دهی شده محلی شدند (Maltby, Judith (1998), p. 24). کتاب ۱۶۰۴ درنهایت توسط مجلس در سال ۱۶۴۵ غیرقانونی شد تا با دستورالعمل‌های عبادت عمومی جایگزین شود.

کتاب دعای سال ۱۶۳۷

در سال ۱۵۵۷ مقامات بلندپایه پروتستان اسکاتلندی کتاب دعای اصلاح‌شده‌ی انگلیسی سال ۱۵۵۲ را برای عبادت در اسکاتلند پذیرفتند. سرانجام در سال ۱۵۶۴ این کتاب جایگزین کتاب دعای مشترک با عنوان کتاب نظم عمومی شد.^۱ (Durstun, Christopher (1998), p. 27) با قانون درک ۱۶۹۰ بخش‌های اسقفی‌ها اجازه یافتند تا بر منافع خود مبنی بر عبادات روزانه پایبند باشند (Perry, W. (1922), Chapter 4). کتاب دعای سال ۱۶۶۲ به دنبال اجلاس ساووی بین نماینده‌های پروتستان و دوازده اسقف که توسط مقام سلطنتی برای مشاوره و بررسی کتاب دعای مشترک تشکیل شده بود، منتشر شد (Procter & Frere 1965, p. 169, 170). هدف پشت این تغییرات، پیشنهاد برای دستیابی به تطابق بیشتر بین نماز و کتاب مقدس بود. اسقف‌ها پاسخ سردی دادند. آنها اعلام کردند عبادت را نمی‌توان به کتاب مقدس محدود کرد، اما مواردی بودند که به‌طورکلی در کلیسای کاتولیک پذیرفته می‌شد. (Procter & Frere 1965, p. 192f); (Thompson, Bard (1961). p. 378).

1. Perry, W. (1922) Mowbrays Perry 1922. کتاب دعای اسکاتلندی، ارزش و تاریخچه (1922).

کتاب ۱۶۶۲-۱۸۳۲

بین سال‌های ۱۶۶۲ و قرن نوزدهم، تلاش‌ها برای بازنگری کتاب دعا در انگلستان متوقف شد. با مرگ چارلز دوم، برادرش جیمز که یک کاتولیک رومی بود، به سلطنت رسید و جیمز دوم شد. جیمز دوم با کسانی که مذهب کاتولیک رومی خود را داشتند مدارا کرد، اما با فرار جیمز دوم در سال ۱۶۸۸ و ورود ویلیام کالوینیستی، موقعیت احزاب تغییر کرد (Timothy J. (1973), p. 26, Fawcett).

کتاب دعا 1833-1906

در قرن نوزدهم فشارها برای تجدیدنظر در کتاب ۱۶۶۲ افزایش یافت. طرفداران جنبش آکسفورد که در سال ۱۸۳۳ افزوده شده بودند، پرسش‌هایی را با کلیسای انگلستان در رابطه با کلیسای حواریون داشته‌اند؛ بنابراین، اشکال عبادت آن را مطرح کردند. آنها که با انتشار رساله‌های خود در نشریه تایمز^۱ با سرفصل‌هایی الهیاتی به‌عنوان تراکترین‌ها^۲ شناخته می‌شدند، این موضوع را مطرح کردند که کلیسای انگلیس اساساً بخشی از کلیسای غربی است که در آن کلیسای کاتولیک روم نماینده اصلی آن‌ها بوده است. استفاده غیرقانونی از آیین‌های رومی، شیوه‌ای که در مجموع به‌عنوان تشریفات عبادی شناخته می‌شد، رواج یافت و منجر به استقرار سیستم جدیدی از نظم و انضباطی بود که از طریق قوانین عبادت عمومی قصد مطابقت با طرفداری کلیسای رومی را داشته است (Carpenter, Spencer Cecil (1933), p. 234).

کتاب ۱۹۰۶-۲۰۰۰

در سال ۱۹۲۷ کار روی نسخه جدیدی از کتاب دعا به شکل نهایی خود رسید. به‌منظور کاهش درگیری با سنت‌گرایان، تصمیم گرفته شد که شکل خدمات مورد استفاده توسط هر جماعتی تعیین شود. طبق این دستورالعمل‌ها کتاب در ژوئیه ۱۹۲۷ توسط مجمع کلیسای

1. Times.
2. Trackers.

انگلستان تأیید شد؛ روندی متفاوت طوری که انتشار یک کتاب جایگزین، منجر به انتشار سری‌های اول، دوم و سوم در دهه ۱۹۶۰ شد.

کتاب خدمات جایگزین ۱۹۸۰ و متعاقباً به مجموعه کتاب‌های عبادت مشترک در سال ۲۰۰۰ تبدیل شد. هر دو تفاوت اساسی با کتاب دعای مشترک داشتند، اما عمدتاً در امتداد خطوط پیشنهادی برای کتاب دعای ۱۹۲۸ شامل می‌شد و از یک نظم و الگوی جنبش مذهبی مدرن پیروی می‌کرد. مجموعه‌ای از نسخه‌های مختلف کتاب دعای مشترک، مشتقات و متون مذهبی مرتبط از درون جامعه کلیسای انگلیکن‌ها در کلیسای کاتولیک و ارتدوکس قابل مشاهده هست.

با گسترش استعمار بریتانیا از قرن هفدهم به بعد، انگلیکنیسم در سراسر جهان گسترش یافت. کلیساهای جدید انگلیکن استفاده از کتاب دعای مشترک را مورد استفاده و تجدیدنظر قرار دادند تا این که مانند کلیسای انگلیس، کتاب‌های دعایی را انتشار دادند که پیشرفت‌های مطالعاتی و مذهبی در قرن ۱۹ و ۲۰ را تحت عنوان جنبش مذهبی منجر شد.

تأثیر پذیری مذهبی

کتاب دعای رایج تأثیر زیادی بر تعدادی از فرقه‌های دیگر داشته است؛ درحالی که از نظر الهیات متفاوت است، زبان و سیر خدمات بسیاری از کلیساهای دیگر نتیجه‌ی کتاب دعای مشترک بوده است (Ibid, p. 69).

تأثیر ادبی

همراه با نسخه پادشاه جیمز، کتاب مقدس و همین‌طور آثار شکسپیر به‌عنوان کتاب دعای مشترک یکی از سه زیربنای اساسی انگلیسی مدرن بوده است و از آن به‌عنوان نقل قول‌هایی در آثار به‌جای مانده‌ی ناخودآگاه یاد می‌شود که آنها را اغلب به‌صورت استعاره‌ی در زمینه‌های غیرمذهبی به کار رفته‌اند و نویسندگان از عبارات منحصر به فرد آن به‌عنوان کتاب مرجع در کتاب‌های خود کرده‌اند. به استهزا گرفتن کتاب دعا یا محتوای آن - در هر میان‌آهنگ، نمایشنامه، آهنگ، قافیه، یا با کلمات سرگشاده دیگر - طبق قانون

یکنواختی ۱۵۵۹ یک جرم کیفری بوده است (James, P.D. (2011). p. 48).

در انگلستان فقط سه نهاد مجاز به چاپ کتاب دعای مشترک هستند؛ دو مطبوعات ممتاز انتشارات دانشگاه کمبریج و انتشارات دانشگاه آکسفورد و انتشارات ملکه. انتشارات دانشگاه کمبریج دارای حق امتیاز نامه به عنوان چاپگر ملکه است.

احکام و شرایع اسلام

احکام به مجموعه دستورالعمل‌هایی گفته می‌شود که یک دین برای پیروان خود وضع می‌کند. قوانین و مقررات شارع برای مکلفان را احکام گویند. احکام جمع حکم و در لغت به معنای منع است و منظور از آن، اثبات امری برای امر دیگر و یا نفی امری از امر دیگر است؛ بنابراین، به قوانین و مقرراتی که شارع برای مکلفان به رسمیت شناخته است، احکام می‌گویند؛ چه به طور مستقیم از جانب شارع صادر شده باشد و چه به واسطه عقل و یا عرف دریافت شده باشد و چه ناظر به مسائل اعتقادی یا اخلاقی باشد و چه مربوط به افعال مکلفان (سجادی، ۱۳۸۰، ج ۱، ص ۹۵). به قوانین اسلامی، شریعت گفته می‌شود و فلسفه حقوقی اسلام را فقه می‌گویند و منابع فقهی را قرآن، سنت، اجماع و عقل تشکیل می‌دهند.

آشنایی با ابواب فقه

احکام اسلام، مجموعه فرامین عملی و عبادی اسلامی است. این احکام شامل آداب و مناسک اسلامی و همچنین عبادات هستند. احکام اسلام در علم فقه شرح و بسط می‌یابند و شامل دو گروه حکم تأسیسی و حکم امضایی هستند (حداد عادل، ۱۸ دی ۱۳۹۰). مراد از فلسفه احکام، همان حکمت‌ها و مصالح و مفاسدی است که احکام الهی بر محور آن دور می‌زند؛ به تعبیر دیگر، مصالح و مفاسدی است که در دستورهای شارع مقدس اسلام معرفی شده است، نه این که مراد از فلسفه و علت و سبب، آن عناوین و علل و اسباب حقیقی باشد که در علوم طبیعی و فلسفی مطرح شده است؛ لذا در کتب اصولی پیروان اهل بیت علیهم‌السلام تصریح شده است که مصالح و مفاسد به منزله علل الاحکام است (مکارم شیرازی، ۱۴۱۶ق، ج ۲، ص ۴۹۵).

از مطالعه دقیق کتب کلامی استفاده می‌شود که مسئله فلسفه و هدف در افعال و احکام الهی متفرع بر مسئله حسن و قبح عقلی است و به تعبیر امام صادق علیه السلام هیچ چیزی از جانب شارع جعل نشده است، مگر بر اساس علت و هدفی (مجلسی، ۱۴۰۳ق، ج ۶، ص ۱۱۰). علامه مجلسی در ذیل این روایت می‌نویسد: «هیچ حکمی از احکام الهی تشریح نشده، مگر بر اساس حکمتی و هیچ چیزی حلال نشده، مگر بر اساس حسنی که از آن برخوردار است و هیچ حرامی تحریم نشده، مگر به جهت قبحی که دارد، نه این که مسئله به گونه‌ای باشد که اشاعره قائل‌اند و آن این که حسن و قبح عقلی را منکر شده‌اند (مجلسی، ۱۴۰۳ق، ج ۶، ص ۱۱۰).

علامه مرتضی مطهری درباره فلسفه احکام تحلیل جالب و جامعی دارد و می‌گوید: قوانین اسلامی در عین آسمانی بودنشان، زمینی هستند و بر اساس مصالح و مفاسد موجود در زندگی بشر تشریح شده‌اند؛ به این معنا که جنبه مرموز و صد در صد مخفی و رمزی ندارد که کسی بگوید حکم خدا به این حرف‌ها بستگی ندارد. خدا قانونی وضع کرده و خودش از رمزش آگاه است؛ زیرا اسلام اساساً خودش بیان می‌کند هر چه قانون وضع کرده‌ام، بر اساس مصالحی است که یا به جسم، روح و یا به اخلاق و روابط اجتماعی شما مربوط است (مطهری، ۱۴۲۰ق، ج ۲، ص ۲۷). پس اولاً، همه احکام الهی بدون شک، تابع اسرار و فلسفه‌هایی است که سبب تشریح آن احکام شده و این مصالح و مفاسد همه به بندگان بازمی‌گردد. ثانیاً ما از قسمت عمده فلسفه احکام، هر چند به تعلیم خداوند و پیامبر و جانشینانش باخبریم، ولی بخشی از آن هنوز بر ما پنهان است. ثالثاً اطاعت اوامر الهی هر چند با آگاهی از فلسفه‌هایش جاذبه بیشتری دارد، ولی هرگز مقید به آن نیست. پس ما باید اوامر او را به کار بندیم و از نواهی او پرهیزیم.

بیان فلسفه احکام در فقه شیعه

شیخ مفید از فقهای قرن پنجم (م ۴۱۳) درباره فلسفه تشریح جزیه می‌نویسد: فلسفه تشریح جزیه، حفظ جان و مال اهل ذمه است. افزون‌براین، جزیه باعث می‌شود آنان برده به شمار نیایند (شیخ مفید، المقنعة، ص ۲۶۹). در مقابل، شیخ طوسی از علمای همین قرن (م ۴۶۰) فلسفه

جزیه را ملتزم شدن اهل کتاب به احکام اسلام و اجرای آنها بیان می‌کند (شیخ طوسی، المبسوط، ج ۲، ص ۴۳). علامه حلی یکی دیگر از فقهای بزرگ شیعه در قرن هشتم (م ۷۲۶) فلسفه زکات را پاکی و تزکیه صاحب مال می‌داند (فخر المحققین، ایضاح الفوائد، ج ۱، ص ۱۷۱). وی در بحث جزیه، فلسفه جزیه را خوار کردن و اهانت به اهل کتاب و ترغیب آنان به اسلام یاد کرده است (علامه حلی، مختلف الشیعه، ج ۴، ص ۴۴۰).

شهید اول، یکی دیگر از علمای همین قرن (م ۷۳۴) آنجا که احکام را بر اساس غرض و مصلحت نهفته در آنها به عبادیات و معاملات تقسیم کرده است، می‌نویسد: هرگاه مهم‌ترین غرض در یک حکم، مربوط به امور اخروی باشد، آن حکم از عبادات به شمار می‌آید و اگر غرض اهم، دنیا باشد از معاملات به شمار می‌آید و پس از چند سطر می‌نویسد: فلسفه حکم، ممکن است حفظ جان یا دین یا عقل یا نسب یا مال باشد... فلسفه قصاص یا دیه یا دفاع، حفظ نفس است و فلسفه جهاد و کشتن مرتد، حفظ دین و فلسفه تحریم مسکرات و حدّ در آن، حفظ عقل و فلسفه تحریم زنا و نزدیکی با حیوانات و قذف و حدّ و تعزیر، حفظ نسب و فلسفه تحریم غضب و سرقت و خیانت و راهزنی و حدّ و تعزیر بر آنها، حفظ مال است (مکی عاملی، القواعد و الفوائد، ج ۱، ص ۳۴-۳۸). در ادوار بعد، فاضل مقداد و ابن فهد حلی از علمای قرن نهم به بیان فلسفه احکام پرداخته‌اند.

نتیجه‌گیری

دین در اصطلاح مجموعه عقاید، اخلاق، قوانین و مقرراتی است که برای اداره امور جامعه انسانی و پرورش انسان‌ها بنا شده است؛ بنابراین، تنها کسی می‌تواند انسان را رهبری کند که او را به‌خوبی بشناسد و از رابطه او با جهان آفرینش با خبر باشد که کسی جز خداوند نیست. او راه سعادت را به انسان نشان می‌دهد و به‌تناسب آن احکام و قوانین را با زندگی سالم در دنیا تضمین می‌کند و سعادت و نیک بختی اخروی و ابدی را نیز تأمین می‌کند.

تفاوت بنیادین در آداب دعا و شریعت در اسلام با دین مسیحیت، خاستگاه دعا، نیایش و همچنین شریعت از جانب شخص پیامبر خاتم حضرت محمد ﷺ که مخاطب کلام وحی بوده و همچنین خاندان پاک آن حضرت ﷺ که به‌عنوان جانشینان حضرتش، یکی

پس از دیگری با فهم حقیقی مفاهیم قرآن و کلام الهی، احکام، دعاها و نیایش‌هایی داشته‌اند که با ثبت هر یک از مناجات و ادعیه، زبان مؤمنان به نحوه ارتباط با خالق و هستی‌بخش جهان گشوده شده در میان ایمان آوردگان منتشر گشته‌اند؛ بنابراین، جنس احکام و شرایع در آئین اسلام وحیانی است، اما در مذهب پروتستان و به‌ویژه انگلیکنیزم، بر اساس تدوین و تشخیص اندیشمندان و بزرگان از شخصیت‌های دینی است.

در میان ادیان مختلف این احکام عمومیت دارد که ادیان الهی همچون اسلام، مسیحیت و یهود از موارد مهم آن هستند که به اشکال مختلف برای پیروان آنان تدوین شده است؛ از جمله دین مسیحیت که احکام در چارچوب قوانینی است که طی سالیان توسط سردمداران آن دستخوش تغییرات شده است و نهایتاً به‌عنوان مبانی شرعی آن قرار گرفته است.

کتاب دعای مشترک، از جمله کتاب‌های عبادی کلیساهای انگلیس است. در سال ۱۵۴۹ در زمان سلطنت ادوارد ششم اولین کتابی که تحت قانون یکنواخت به تصویب رسیده مجاز شناخته شد، با تجدیدنظرها، تغییرات بزرگی را در متن و مراسم اعتقادی و عبادی به وجود آورد که همگی سمت‌وسویی پروتستانی داشت. بعدها توسط توماس کرانمر اسقف اعظم کلیسای کنتزبری به نگارش درآمد. این کتاب در واقع سازشی بین ایده‌های عبادی قدیمی و جدید تلقی شد که مخالفت‌هایی از سوی محافظه‌کاران و اصلاح‌طلبان افراطی به همراه داشت. همچنان روند تغییر و تحولات کتاب دعا در دوران پادشاهان مختلف ادامه یافت تا آنکه پس از سال ۱۶۸۸ بازهم تجدیدنظر در کتاب دعا پیشنهاد شد که در نهایت به شکست منجر شد.

روند تغییرات طی قرون ادامه داشت و تجدیدنظرهای زیادی تا قرن بیستم اعمال شدند. باین حال، کلیسای انگلستان و اکثر کسانی که در مراسم مذهبی انگلیکن‌ها شرکت می‌نمودند، مراسمی مذهبی را به زبان معاصر ایجاد کردند که رفته‌رفته مورد استقبال و استفاده بسیار قرار گرفت. در انگلستان، همگی از این کتاب بهره‌مند هستند. همچنین این کتاب بر زبان عبادی اکثر کلیساهای پروتستان تأثیر به‌سزایی گذاشته و به تعبیری محتوای آن را غنی ساخته است. این کتاب در کنار کتاب مقدس جایگاهی ویژه یافته و پیروان خود

را روزبه‌روز در سراسر جامعه‌ی انگلیکن افزایش داده است. اگرچه با بهره‌گیری از آموزه‌های انجیل بر مقبولیت بیشتر آن باید افزوده شود، اما اصول مبانی الهی و تاریخی آن در میان پروتستان‌ها بخصوص انگلیکن‌ها منحصربه‌فرد است.

در میان این شرایع، اما ساختار عبادی احکامی دین مبین اسلام مبانی الهی دارد که با معجزه‌ی قرآن توسط پیامبر بزرگ اسلام حضرت محمد ﷺ مورد پذیرش و پیروی از آن شد اسلام در جامعه‌ای ظهور کرد که در آن سلسله مقررات عرفی و پسندیده حاکم بود. اسلام در مواردی تنها به اصلاح این مقررات حاکم بر نظام سابق گذاشت و بر همین اساس، بخشی مهم از احکام حقوق آن دوره تنفیذ شد و برخی نسخ گردید و بعضاً احکام جدیدی نیز تشریح شد. آنچه از روح تعالیم اسلام برمی‌آید، تبعیت احکام اسلامی از مصالح عمومی است. عبادات بخش مهمی از احکام عملی اسلام را شامل می‌شود که در فرهنگ اسلامی از آنها با عنوان فروع دین یاد شده است. این مفهوم ناظر بر جنبه عملی دین است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فهرست منابع

۱. حداد عادل، غلامعلی. (۱۳۷۵). دانشنامه جهان اسلام. بنیاد دایرة المعارف اسلامی.
۲. سجادی، جعفر. (۱۳۸۰). فرهنگ معارف اسلامی. (ج ۱). انتشارات کومش.
۳. شیخ طوسی. المبسوط. (ج ۲). تهران: مرتضوی.
۴. شیخ مفید، محمد بن محمد بن نعمان. المقنعة. قم: دفتر انتشارات اسلامی.
۵. علامه حلی. مختلف الشیعه. (ج ۴). قم: دفتر انتشارات اسلامی.
۶. فخر المحققین. ایضاح الفوائد. (ج ۱). قم: اسماعیلیان.
۷. مجلسی، محمدباقر. (۱۴۰۳ق). بحارالانوار. (ج ۶، چاپ دوم). بیروت: مؤسسة الوفاء.
۸. مطهری، مرتضی. (۱۴۲۰ق). اسلام و مقتضیات زمان. (ج ۲). تهران: صدرا.
۹. مکارم شیرازی، ناصر. (۱۴۱۶ق). انوار الاصول. (ج ۲). قم: انتشارات نسل جوان.
۱۰. مکی عاملی، محمد بن جمال‌الدین (شهید اول). القواعد و الفوائد. (ج ۱).
۱۱. نوری، محمد اسماعیل. (۱۳۷۹). کتابخانه مدرسه فقاہت. ناشر: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی فقیه، اداره آموزش‌های عقیدتی سیاسی.
12. Careless, Sue (2003), *Discovering the Book of Common Prayer: A hands-on approach (Volume 1: Daily Prayer)*, Toronto: Anglican Book Centre Publishing, ISBN 1-55126-398-X Careless 2003, p. 26.
13. Harrison, D.E.W.; Sansom, Michael C (1982), *Worship in the Church of England*, London: SPCK, ISBN 0-281-03843-0 Harrison & Sansom 1982, p. 29.
14. MacCulloch, Diarmaid (1996), Thomas Cranmer, Yale University Press, ISBN 0-300-06688-0 MacCulloch 1996, p. 60.
15. Procter, F; Frere, W H (1965), *A New History of the Book of Common Prayer*, St. Martin's Press Procter & Frere 1965, p. 31.

16. Jeanes, Gordon (2006). "Cranmer and Common Prayer". In Charles Hefling; Cynthia L. Shattuck (eds.). *The Oxford Guide to The Book of Common Prayer: A Worldwide Survey*. Oxford University Press. ISBN 978-0-19-529756-0. OCLC 265711704. Jeanes 2006, p. 23.
17. Moorman, John R. H. (1983). *The Anglican Spiritual Tradition*. Springfield, Illinois, US: Templegate Publishers Moorman 1983, p. 26.
18. Duffy, Eamon (2005), *The Stripping of the Altars: Traditional Religion in England, 1400–1580* (2nd ed.), Yale University Duffy 2005, pp. 464–466
19. Marshall, Peter (2017). *Heretics and Believers: A History of the English Reformation*. Yale University Pres Marshall 2017, p. 324.
20. Spinks, Bryan D. (1999). "Cranmer's Methods of Liturgical Compilation". In Ayris, Paul; Selwyn, David (eds.). *Thomas Cranmer: Churchman and Scholar*. Woodbridge (UK): The Beydell Press. Spinks 1999, p. 187.
21. Maxwell, William (1965), *The Liturgical Portions of the Genevan Service Book*, The Faith Press Maxwell 1965, p. 5.
22. Starkey, David (2001), *Elizabeth*, Vintage Books Starkey 2001, p. 284f.
23. Guy, John (1988), *Tudor England*, Oxford University Press, ISBN 0-19-285213-2 Guy 1988, p. 262.
24. Jones, Cheslyn; Wainwright, Geoffrey; Yarnold, Edward; Bradshaw, Paul F., eds. (1992). *The Study of Liturgy*. SPCK. ISBN 978-0-19-520922-8. Jones et al. 1992, p. 104.
25. Marsh, Christopher (1998), *Popular Religion in Sixteenth-Century England: Holding their Peace*, Macmillan, ISBN 0-312-21094-9 Marsh 1998, p. 50.
26. Chapman, Mark (2006), *Anglicanism: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, ISBN 0-19-280693-9 Chapman 2006, p. 29
27. Maltby, Judith (1998), *Prayer Book and People in Elizabethan and Early Stuart England*, Cambridge University Press, ISBN 0-521-45313-5 Maltby 1998, p. 24.

28. Durston, Christopher (1998), *Charles I*, Routledge, ISBN 0-203-01025-6
Durston 1998, p. 27.
29. Perry, W. (1922), *Scottish Prayer Book*, Its Value & History, Mowbrays Perry
1922, Chapter 4.
30. Thompson, Bard (1961). *Liturgies of the Western church*. Meridian Books.
Thompson 1961, p. 378.
31. Fawcett, Timothy J. (1973), *The liturgy of comprehension 1689: An abortive
attempt to revise the Book of common prayer*, Mayhew McCrimmon,
ISBN 0-85597-031-6 Fawcett 1973, p. 26.
32. Carpenter, Spencer Cecil (1933), *Church and people, 1789–1889; a history of
the Church of England from William Wilberforce to "Lux mundi"*, London:
SPCK Carpenter 1933, p. 234.
33. Neill, Stephen (1960), *Anglicanism*, London: Pelican/Penguin Neill 1960,
p. 395.
34. Westerfield Tucker, Karen B. (2006). "John Wesley and the Methodists". In
Charles Hefling; Cynthia L. Shattuck (eds.). *The Oxford Guide to The Book of
Common Prayer: A Worldwide Survey*. Oxford University Press. ISBN 978-
0-19-972389-8. OCLC 265711704. Westerfield Tucker 2006, p. 209.
35. James, P.D. (2011). "Through all the Changing Scenes of Life: Living with
the Prayer Book". In Dailey, Prudence (ed.). *The Book of Common Prayer:
Past, Present and Future: A 350th Anniversary Celebration*. A&C
Black. ISBN 978-1-4411-6041-6. James 2011, p. 48.